

Рлзср II 680, 1

У Т У К Ъ,

ИЛИ

ОДГОВОРЪ на ОДГОВОРЪ

на

СИТНИЦЕ ЕЗЫКОСЛОВНЕ,

кои е печаташъ

У Бечу у Штампарији Ерменскога Манастира,

У Февруарию 1839. одъ В. С. К.

О Д Ъ

М. С В Е Т И Ъ А

(у почетку Марта 1839.)

У НОВОМЪ-САДУ,

Писмени Павла Јанковића, Ц. К. Привил.
Тупографа.

1 8 3 9.

У. Т. У. К. Р.

И. И. И.

ОДЛОВОРЪ на ОДЛОВОРЪ

в а

СІТНИЦЕ СЪРЬКОЛОВИИ

снотари с нот

У. И. У. Штатари снотари снотари

Рекла сова сѣници: Угурсузе главатый! —

И. И. И. 319481

У. И. У. Штатари снотари

И. И. И. Штатари снотари снотари

У. И. У.

1888

Истина да подъ Одговоромъ овимъ на Ситнице ѡзкословне цѣлога имена подписана нема; али судећи по првима словима В. С. К. и непристойномъ начину, да неречемъ крайнѣмъ безобразлуку, коимъ овай назовой Рецензентъ подъ видомъ одговора ради корысти и напредка Литературе суѡславїе и пакость покрываюћи безъ даногъ повода у личну погрду и ругу прелази, лагко се погодити може, да ѡ то главомъ *Г. Вукъ Стефановић Караџић*. Ђръ премда онъ вели, да се опоминѣ нѣки рѣчїи, коѡ ѡ поодавно у нѣкаквоме рускомъ Журналу читао о рецензїи и рецензентима, изъ кои ѡ научїо, да ѡ рецензентско главно правило, да се здраво разликуѡ кнѣига одъ Списателя, то ѡсть споминюћи и поправляюћи погрѣшке у кнѣизи да се недира у личность списателѣву, коя съ кнѣигомъ нѣзиномъ и съ нѣзинимъ погрѣшкама нема никакве свезе; опетъ се нима ло правила држао нїе, почемъ ѡ са своимъ одговоромъ ясно показао, да ѡ ѡдва дочекао, или управо тражіо прилику, да свой ѡдъ у грдњама на самога списателя изліе, коѡ ѡ чинїо онако, као да се на то наймїо, и шта выше као да ѡ уговоромъ на терминъ уреченый грдити обвезао се, те се извинява таки у почетку, да ѡ одговоръ тай їоште у мѣсецу Септемврию прошавше године написанъ быо, али збогъ болести нїе се могао наштампати. Заиста болестъ ѡ нѣгова за нѣга и честь нѣгову выше се старала, него онъ самъ, ѡръ га ѡ опоменула, да ѡ болѣ и капару натрагъ вратити, него себе предъ свѣтомъ срамотити. Зато бы добро было, да Г. Вукъ у напредакъ пре него што рецензирати или се бранити стане, їоштъ по кои путь

она правила прочитава, и у самоме послу съ ума несмеће; а при томъ и онога пса, што ѿ съ комадомъ мяса преко воде бродію, опомене се, да често онай, кои хоће веће изгуби и оно изъ вреће. И нека зна да са онакима грдњама у очима правы' рецензента' неће быти рецензентъ, но хулитель и погрдитель; па му се бо-яти валя, да му се неприлепи она пословица: *Сбдила руга украй нута, па се ругала свакомъ, а нбой свакъ*. Зато я напредъ опоминѣмъ, да се онъ несрди, нити да ми ко за зло прими, што ѣу се я у отпору момъ мало пожешћа оружія приватити.

Премда ѿ тежко, нити ѿ вредно съ човекомъ говорити, кои незна или неће да зна, о чему ѿ рѣчь, него за себе говори, нити мысли, слаже ли се оно са предметомъ и главнымъ теженѣмъ, или не, но све мотри, као оно пакостно дериште, како бы се улице дочепао, да се каменомъ или блатомъ на човека баци, и тимъ начиномъ по своіой мысли нѣга осрамоти и освети му се; опетъ да небы Г. Вукъ по свомъ обычаю помыслио, да у свѣтлости свое погрде и руге блиста, валя га мало прошибати, не бы ли му то у напредакъ баръ за нау-бу служило.

Г. Вукъ, предпославши нѣшто о ствари, да баяги трагъ заметне, као да ѿ онъ истине и књижевнога напредка ради у препирку упустио се, са свимъ се изгубію и загнюрію до преко ушію у личну хулу и грдню, и немыслени, нити се сећаюћи, да срамоѣнѣ и грд-ня силу повратну у себи имаю, и надаю на онога, кои се несмыслено предъ свѣтомъ съ нѣима игра, натрагъ.

Да видимо найпре, колико ѿ онъ саму стваръ, о којой ѿ рѣчь, разумѣо, и шта ѿ по-

правію, и є ли, и у колико є што выше кругу знаня и истине свѣтлости принео?

Кадъ погледъ на посао нѣговъ бацимо, прво є, што намъ у очи само по себи пада, да онъ незна, о чему є рѣчь, нити познає, кои є конаць и теженѣ мого посла, нити разликує оно, што се доказує, одъ онога, чимъ се доказує, нити толико разума има, да союзъ подобности у сравнѣваню єдне познате или одобрене истине са непознатымъ задаткомъ разпозна. Єръ свакій ќе ясно видити, да є теженѣ Светиѣво у првой точки Ситница свои' то, да покаже: Да се одъ узаконѣны' погрѣшака у єзыку веѣа штета єзыку приноси, него одъ неузаконѣны', и да є оне теже поправити и истиснути, него ове; слѣдователно да валя добро єзыкъ испытати, и мотрити пре него се у систему доведе, да се небы правиломъ погрѣшка опредѣлила. Све остало, што є онде наведено, служи за доказателство и обясненіє реченога задатка.

Садъ є ту прво питањє за рецензента: Слаже ли се Г. Вукъ са онымъ задаткомъ Светиѣвимъ, или не? Ако се слаже, онда престає разговоръ, и сва препирка; ако ли се неслаже, питањє є, у колико се неслаже, у чему, и зашто? Ово є са свимъ на своемъ мѣсту, и у своемъ реду. Но изъ одговора Г. Вука невидимо, ни слаже ли се, ни неслаже ли се. О чему є дакле говорію, шта ли є хотео, кадъ о главномъ задатку изяснію се ніє? Онъ є чинію оно, што є нѣгово главно теженѣ было: хулію, ружію, грдію. Ето нѣгова посла!

1.) Што се наведены' Шлецеровы' рѣчій о Исторіи русской у свое време тиче, ту є валяло, да є Г. Вукъ разсудію: Є ли, и у колико є основана она подобностъ Шлецеровогъ потврѣваня о писаню Исторіє у системи

безъ испъта и сравнѣваня критическогъ хроника' са писанѣмъ *Грамматике у системи безъ испътиваня* предварителногъ духа ѣзыка, и у томе или истине или мане налазю. Ту є сва сила и снага онога доказателства за Светићевъ задатакъ. Но такове ствари су за Г. Вука Шпанска села. Онъ говори о ономе, што є нѣму драго, а не о чему валя да говори. Онъ оставля читательима, нека суде, може ли се све оно за праву истину узети, што є Шлецеръ казао за русску Исторію. Изъ овога мыслио бы човекъ, да є Светићъ доказивао истину Шлецеровы' рѣчій за русску Исторію, или да є Читательима забраню о томе судити. Г. Вукъ пакъ самъ о истини оны' рѣчій овако суди: „Може бити, да је оно њему (Шлецеру) само дошло на ум, те казао срдећи се на погрѣшке у историјама другијех народа; јер ако је срећа, што је у Руской историји *мало* писано, онда би морала још већа срећа бити, да није *нимало*, па шта би онда Шлецер сравнѣвао?“ — Ове су рѣчи достойне єднога рецензента. Ово се зове: лупати као путо о лотру. *Може бити*, вели, да є Шлецеру то само дошло на умъ. И я велимъ, може бити да му є текъ дошло на умъ; а другій ће рећи: Може бити, да му *ниє* то само дошло на умъ. Да здрава напредованя у истраживаню истине одъ єднога рецензента! — Хайне, Шлецеровъ рецензентъ, ниє тако судю, него є нѣгове мысли одобрио и подкрѣпио. Овде се заиста може рећи: *Може бити*, да є Г. Вуку то само дошло на умъ, те є тако казао, срдећи се на Светића, што и онъ о ѣзыку пише, а тай є посао Г. Вукъ само за себе задржати радъ? — А да бы изъ Шлецеровы' рѣчій слѣдовало, кадъ є срећа, што є у старой руской Исторіи тако *мало* писано, да бы

іюштѣ веѣа среѣа была, да ние *ни мало* писано, то стои, и то има свое мѣсто, само се Г. Вуку то безпутно видити може, кои ние научно уредно, као Шлецеръ, мыслити, нити мысли одѣ мысли разликovati. Треба да зна, да Шлецеръ оно потврђуюћи говори, да в среѣа, што в у русской Исторіи тако *мало у системи* писано пре него су хронике испытане, а не о хроникама самима, за коѣ вели, да іи испытати треба, и коѣ в онѣ и испытывао и сравњивао; слѣдователно да до нѣга и *ни мало* о русской Исторіи старой *у системи* писано ние, опетѣ бы онѣ имао шта испытывати и сравњивати; а не као што Г. Вукъ наопако мысли и суди. Доиста Г. Вукъ в веѣ съ тимѣ доста показао, да в далеко иза правога рецензента заостао, и не само да тога посла неразумѣ, но да ние ни оно кадарѣ разумети, што му други раздробѣ и сажваћу, Ние нѣговѣ посао мыслити и судити, но ружити и грдити.

2.) Я самѣ рекао: Одѣ колике бы важности и ползе Лѣтописѣ Берлинскога дружества за немецкій ѣзыкѣ одѣ год. 1820. быо, да в коіомѣ среѣомѣ у време Готтшеда или Аделунга постао. А онѣ на то одговара: „Али је питање: Јели могао постати?“ — кадѣ я говоримѣ, да бы одѣ ползе быо, да в постао; онѣ валяло бы по разуму да у одговору о томе говори, *бы ли быо одѣ ползе или не* у ономѣ случаю, кадѣ бы га было. Но онѣ по свомѣ краткоумію опетѣ неразумѣ, о чему в рѣчь. Срѣ о томе ние было говора, в ли могао онаи Лѣтописѣ постати, или не, нити могућность постанка или немогућность са истинитостію мысли о ползи и важности нѣговой у каковой сѣзѣ стои. И ово показуѣ, да Г. Вукѣ ништа немисли, него у вѣтарѣ гово-

ри, као забунѣнъ човекъ, кои правога понятія ни о каквој ствари нема, а мысли да има.

3.) Овде е дошао на оно, гди га жуљи, и што е поводомъ морало бити къ овой замршеној и безобразној рецензији, или баяги обрани, а управо неслаој грдњи. Я самъ казао, да су Грамматике (Дела-Беллина, Рельковићева, Ланошевићева и Волтицићева) у системи писане поводъ дале, те су се толике погрѣшке у књиге Србаля западне цркве увукле. А Г. Вукъ одговара: Ако е то истина, „то би ваљало, да су књиге Србалја источне цркве, који Грамматике још немају, или поне који су увјерени, да је немају, без погрѣшака у језику.“ Опетъ онъ са своимъ неуреднимъ и замршенимъ мыслима неостае при ствари. Моје е главно теженѣ было, говорити о погрѣшкама, које се рађају *изъ Грамматика у системи писани* безъ довољногъ испита ѣзыка; зато самъ и опоменуо погрѣшке у ѣзику у књигама Србаля западне цркве; ерѣ они издавна таква правила имаю. Нити слѣдуе изъ тога, да ако они съ Грамматикама имаю погрѣшака, да Србљи источне цркве безъ Грамматика мораю неимати погрѣшака. Само су одъ другога рода, и друге силе и важности, по томе, што су ѣдне узаконѣне, а друге неузаконѣне; а о онима е онде говоръ быо. Онакова заключенія само Г. Вукъ у својој глави чинити може, кои није кадаръ разлике правити између онога, шта е предметъ говора, и онога, шта није.

Далѣ онъ вели: „Да Г. Брлић у својој Грамматици од год. 1833. не би „у искушеніе дошао, онолико неоснованъ правила поставити, да се није на пређашнѣ системе оснивао“, ја се са Г. Светићем о томе нећу препирати, него ћу само да кажем што о примјеру, који

је он у томе узео.“ Съ овимъ самъ я задово-
 лянъ; выше ми нив могао истинитости у мо-
 ме дѣлцу допустити. Кадъ онъ о овой глав-
 ной точки неће да се препире, то є знакъ да
 истину нѣну признае; а кадъ ова истина стои,
 онда є све узалудъ говорено; еръ кадъ стои,
 да є Брлић много неоснованы' правила' зато
 поставіо, што се на пређашнѣ системе осни-
 вао, онда слѣдує, да су оне системе нѣму на
 штету служиле, и слѣдує, да бы болѣ было,
 да се нив на нѣи оснивао, па бы пре погрѣ-
 шке оне избѣгао. А то є управъ оно, што
 се хоће да докаже. — Што се пакъ примѣ-
 ра тиче, кои самъ я за доказателство наведене
 истине узео, и ту Г. Вукъ нив себе оправдао,
 но управо мою мысао признао и подкрѣпио;
 и ево му рѣчій: „Вук је 1818 год. у својој
 Грамматици онако казао, као што је онда
 знао, а у Даници за год. 1828. на стр. 3. и 4.
 казао је да је оно *a* и пр. свагда без гласоу-
 дара и пр; по том је Г. Брлић у својој Грам-
 матици 1833. год. онако казао.“ И тако онъ
 самъ признає, да є оно правило у Грамматици
 нѣговой недостаточно, почемъ га є исправля-
 ти и допуњавати морао год. 1828. Признає
 да се и Г. Брлић за нѣимъ повео, и то казао.
 Ово є пакъ оно, што самъ я са онимъ при-
 мѣромъ рекао. И зато самъ Г. Брлића окри-
 вио. Моє є намѣреніє было, показати, да є
 ово правило преварило и завело Г. Брлића;
 а да є у себи погрѣшно, то мыслимъ да є до-
 вольно доказано са назначене оне две рѣчце
 „*млога друга*“, коє є Г. Вукъ употребіо. И
 то бы онъ као Грамматикъ требало да зна:
 да є свако правило и изятіє погрѣшно, коє
 само те две рѣчи у себи има „*млога дру-
 га*.“ А кадъ незна, а оно му я кажемъ за пра-
 вацъ нѣговъ у напредакъ у осниваню прави-

ла' Грамматически', и ако мени невѣруе, е-
но му Господина Копытара, па нека нѣга пы-
та, е ли то истина, што я кажемъ. Я самъ у-
вѣренъ, да ће га онъ радо, као и дояко, у то-
ме поучити и обавестити. — И тако Г. Вукъ
коѣшта говори, кадъ вели, да е Светић Вука
и Брлића окривіо, а кривице имъ казао ние.
Кривица е ту, и та е нужна была ради до-
казательства Светићева задатка, а поправка ка-
ко што непринадлежи управо къ задатку, та-
ко ние се морала ни додати; еръ са поправ-
комъ погрѣшка она нити бы већа нити мања
была. Али опетъ као замѣна за ону поправ-
ку ево му међу тимъ као узгредъ едне мале
лекціе, по којой ће се одсадъ владати, да у
осниваню правила' онако непогрѣши: Како
примѣти гди, да му дође нужда, да мора или
у правилу или у изятію употребити „*ѣкоја,*
млога друга,“ то напредъ нека зна, да му о-
но ни правило ни изятіе ништа наваля, и не-
ка га таки другчіе дотеруе. И тако нека зна,
да су му правила или изятія у Грамматици
нѣговой недостаточна: „На стр. XXXVIII.
г) *ѣкоја имена на ар* имају овако н. п. пи-
сар писару и т. д. 4) али имена, *која се ри-*
јетко говоре у Зват. јед. код они се може чу-
ти и на *зу* н. п. О! Французу и пр. 7) Сва
имена, која се свршују на *о* и *млога друга*
на *ак, ал, ам, ан* и пр. — Далъ: Но ова сва
имена могу имати и по правилу, а код *ѣкоји*
се говори обадвоје. — Стр. XL. 2) Имена,
која се свршују на *ца*, у *зват.* јед. имају *е*
мјесто *о*, н. п. пријатељица *зват.* пријатељице
и т. д. Али *ѣкоја* имају и *о*, н. п. иди кука-
вицо сиња.“ — Ово нека му буде за садъ до-
ста за науку, не бы ли у чувство дошао, и
освестіо се еданпутъ, да онъ несѣди на кара-
ру, него да има доста погрѣшака, и да ће и

садъ и одсадъ нѣга и други поправляти кадри быти, само ако онъ толико разума уз'има да се научи. Овде га опетъ морамъ опоменути, да не бы по свомъ обычаю са мыслима заишао и изгубіо се, да у горе наведеним' примѣрима немисли се, да се онако неговори, него да *оно правило или изятіе* у ономе виду постављено и онако основано, као правило или изятіе *ништа неваля*, коѣ онъ као тобоже Грамматикъ и филологъ валяло бы да ѣ досадъ изучіо. Ђръ какво ѣ то бѣдно Грамматическо опредѣленіе са „*ѣкоја, млога друда, и која се ријетко чују?*“, — Види ли и разуме ли онъ то? Ако неразуме, нека иде Г. Копытару, па нека нѣга пита; онъ ѣе га у томе умети научити. — Далъ надамосе, да ѣе онъ и имена стр. XL. *мати и кѣи*“ премѣстити изъ реда правилны' примѣра', кадъ у Србскомъ ѣзыку нема выше рѣчій, коѣ бы се по њима скланяле. Да ли ѣе се већъ садъ сѣтити Г. Вукъ, да на балванъ у своме оку погледа? —

И садъ му можемо казати на 4) да смо видели, какве су замршене и изпрекрштане мысли Г. Вука; а у напредакъ ѣемо видети, да бы онъ много болъ и паметніе учиніо быо, да ѣ испредъ свое куѣе ѣубре чистіо, и ове мале за ѣдногъ Грамматика лекціе научіо, те своя тобож' правила поправляо и дотеривао, него што ѣ излетіо као золя, да буде рецензентъ у ономе, о чему ни мыслили неуме.

Садъ да видимо, шта ѣ кодъ друге точке судіо. Овде ѣ главный задатакъ Светиѣевъ ясанъ, т. ѣ. тай: да ѣ рѣчи *кнезъ, князь, законъ*, првобытныи коренъ *кѣи*, или *кѣѣ*, коѣ се прелило у *кон*. Све остало служи за доказателство овога задатка. Садъ ѣ наравно питанъ: Слаже ли се Г. Вукъ съ овимъ, или не,

и признав ли доказателства речена за прилична, или не? — Но бадава ће читатељи то кодъ нѣга тражити; ерѣ онѣ вели:

1) „Кад бы истина било, да је ријеч *кнез князь* постала од Славенске ријечи *кон*, и да су с тијем ријечма сродне како татарско хан и кан, тако и Германско *König* и т. д. онда ми овдје ништа друго не би *ново* нашли, осим' знака, како Г. Светић једнако тражи себи славу у туђемъ послу; јер је то Добровски још 1814. год. у својој првој Слованци на стр. 219. казао.“ — Ово е Г. Вукъ само зато овако рекао, како бы текъ на личностъ прешао, да старой рани својој, коју одъ год. 1829. носи, кадъ е Светић издао нѣшто „о ображавању Србски' рѣчи“ мелема спреми. Дакле кадъ бы истина било, што е Светић казао, онда *није ново*, и непринадлежи нѣму, него Добровскомъ; а кадъ *небы* истина било, онда *бы было ново*, и *небы* принадлежало Добровскомъ. Садъ незна ни самъ на чему е. Зарѣ невиди, у какву се мрежу уплео. Ако и Добровскій то исто у Слованци својој говори, коѣ садъ при руци немамъ, то ми е жао, што онда не примѣти', те бы безъ сумнѣ и нѣгова доказателства, наравно као нѣгова, као што самъ вѣрно и Шаффарика и Пухмаера и пр. навео употребіо, нити бы могао прећутати. А ако Г. Вукъ у мыслима и доводима Светићевим' и Добровским' подобности какове налази, то е Светићу мило и драго, да се са човекомъ као што е Добровскій, с'удара и слаже, премда се овај у Грамматици другчѣв изясніо, коѣ као доцнѣ праведно е Светић за нѣгово мнѣнѣ држати могао и морао.

Што се пакъ тиче „главни свршивања суштествителни и прилагателни имена у Српском језику у Даници за год. 1828.“ и

могга „Ображаваня Србски' рѣчій у III. Ч. Лѣтописа за год. 1829;“ ту му морамъ одъ прилике оно исто повторити, што самъ іоштъ онда подъ примѣчаніємъ казао, т. ѳ. да ѳ мой посао различитъ одъ Вуковога по томе, што ѳ нѣгово главно теженѣ было: скупити и изброяти главна свршиваня суштествителны и прилагателны имена; а моѳ ѳ главно намѣреніѳ было: показати, како се читави родови рѣчій ображаваю, опредѣлити, шта управо у ономъ виду значе, и како се одъ подобны у значеню рѣчій разликую. И будући да самъ я пре оно написао, него што ѳ Г. Вукъ она своя свршиваня издао, коѳ ѳ нѣму добро познато, тако се нисамъ нѣговимъ посломъ ни ползовао; но небы се ни могао ползовати, почемъ самъ я са свимъ у другомъ смыслу и теженю радіо. И ако хоѳе да зна; разлика ѳ између насъ у ономъ послу ова: Онъ ѳ само скупіо и изброяо; а я самъ осимъ тога судіо, разбирао, доводіо, значеня опредѣльивао и разликовао. Ко се пакъ радъ о истини овой увѣрити, ено му оба посла, па нека суди, но свагда предъ очима имаюћи, да ѳ онаковый посао много трудніи и мучніи него само голо броянѣ главны свршиваня имена суштествителны и прилагателны, гди ништа друго ниѳ потребно, него чути и забележити, слѣдователно да онай посао мора наравно и погрѣшкама изложенъ быти; врь ѳ већой опасности изложенъ онай пливачъ, кои куша на дно воде загнюрити се, него онай, кои по површю плива. Изъ овога се види, да ѳ Г. Вука нека глупа књижевна завистъ занела и заслепила, па га ѳ узела пред-а-се, те гони башъ као мани-тога, да незна ни шта хоѳе ни шта говори. Ёсу ли пакъ рѣчи „роб, сласт, сваст, чест, част; ноѳ“ глаголане или не, и у комъ смы-

слу есу или нису, како ли се *кућините* како ли *позориште* прави, одкуда ли *кадионица* производи, то како годъ што ние предметъ быо одговора, тако бы насъ далеко однело. Само немогу пропустити, да Г. Вуку овде на напоменемъ, како онъ неуме о ствари судити, о којој говори: Я самъ казао, да е *Николић* одъ Никола, као *Павлић* оеъ Павао; а онъ одговара, да е *Николица* одъ Никола, као *Навлић* одъ Павао, а *Николић* е одъ Никола као *Павловић* одъ Павао. И опетъ му кажемъ, да онъ говори, а неразуме, о чему говори. Онде е рѣчь у смотренію *ображаваня* и слога *ображательногъ*, а онъ говори у призрѣнію *значеня*. Ерѣ сматраюћи само значенѣ, спада *Николица* у еданъ редъ са *Павлић*; а ли у смотренію подобности *ображаваня* и слога *ображательногъ* спада *Николић* у еданъ редъ са *Павлић*, а *Николаевић* спадало бы у еданъ редъ са *Павловић*; премда бы могло быти и *Никольић* одъ *Николь*. И при томъ моѣ е теженѣ онде было, по подобности *ображаваня* *заклученіе* на опредѣленіе *значеня* учинити. Познаѣ ли већъ еданпутъ Г. Вукъ, съ каквомъ е пртеномъ оправомъ пошао, да се за учителя издаѣ; и види ли, колико бы я морао написати, да нѣгове високоумне поправке исправимъ и на правый путь доведемъ.

Овде додаѣ Г. Вукъ и ово: „Ја мало прије рекох: кад би истина било, да је ријеч *кнез* или *князь* постала од Славенске ријечи кон; јер Г. Копитар каже и доказује (у *Глаголити* на стр. XXI. XXXII. и 74.) да је ријеч *кнез* или *князь* начињена од Германске ријечи *ku-nig* као и *пенязь* од *Pfenig*, и *усерязь* од Готског *ausahring*.“ Дакле *αυτος εφα!* Кадъ нѣму Г. Копитаръ каже, ту съ нѣмъ выше нема разговора. И одтуда видимъ, као да онъ

држи, да оно *ниѣ* истина, што самъ я казао, да *кнѣзъ*, *князь*, *законъ* долази одъ *кон*; а кадъ то *ниѣ* истина, онда слѣдуѣ по самимъ Г. Вука рѣчма, да самъ я што *ново* казао, и да нисамъ тражіо славу у туђемъ послу. Ё ли то заключеніѣ ясно Г. Вуку, разбира ли онъ, да ѣ онъ самъ тако судіо? Невиди ли, како ѣ оне замке, коѣ за другога плете, самъ за себе спреміо? Кадъ бы истина было, вели, онда нивъ Светићѣво, него Добровскогъ; а кадъ *небы* истина было, онда ѣ Светићѣво, а *ниѣ* Добровскогъ. А на последку нит' се зна ѣ л' истина, ни нивъ ли истина; ѣръ Г. Копытаръ другоячѣвъ каже.

2) Радъ ѣ знати, одкудъ Светић то зна, да ѣ *кон* найпре было *кѣн* и *киѣ*? Ево му на то одговора: Светићъ ѣ идући трагомъ узъ поточићъ дошао на изворъ, судећи по подобности, коя се у природи осталого ѣзыка налази. Али збия! Кадъ брже Г. Вукъ заборава, да ѣ мало пре подъ првымъ числомъ казао, да ѣ Светићъ то све нашао у Добровскомъ, те пыта садъ, одкуда Светић то зна. То се зове: *Dirigit, ædificat, mutat quadrata rotundis.* — Него бы овде вредно было, да намъ Г. Вукъ каже, одкудъ онъ зна, да ѣ Светић казао, да ѣ *кон* коренна рѣчь *Славенска*, те ѣ одма крои на валупъ сѣвернога и южнога нарѣчія, кадъ тога у дѣлцу реченоме нема? Ако онъ и не нашавши у момъ дѣлцу то *хоѣе* тако само *да мисли*, то му валя одбити на дару, као и све остало, што *хоѣе* да подмеѣе и исправля, а ни самъ незна, шта *хоѣе*, почемъ га пакость књижевна заслеплява.

3) „Ја би и сад, вели, прије рекао, да је ријеч „наконче“ отуда постала, што се даје дјевојци на коња, него од *кон*.“ — А Светић бы опетъ про рекао и садъ, да ѣ *наконче* одъ

кон постало, што се дав узъ дѣвойку; па ће-мо таманъ на еднако быти. А е ли *коншия* одъ истога извора, то опетъ остав кодъ „*може быти*“, као што самъ и пре рекао, нити допуштамъ тако на брзу руку, да Г. Вукъ *коренъ кон* пославяни и у нарѣчія сагна. А ако воли вѣровати Добровскомъ, што доводи кнѣигу одъ King него Светићу, нека вѣруе, коме хоће. Нѣга е и досадъ само вѣрованѣ руководило, па му е доста прилично за рукомъ излазило. А Светић ће као и досадъ волети своимъ разумомъ увѣрити се, ма и погрѣшавао, него икоме слепо вѣровати.

4) „Јесу ли, вели, латинске ријечи: *суп, соп, consul, consilium*, и *супае супабула* од Славенскога (опетъ подмеће *Славенскога*, што самъ я навалице изоставио) *кон*, ја то остављам Г. Г. Копитару, Гримму и Шаффарику, и осталијем, правијем и достојнијем судијама у оваковоме послу, нека они пресуде.“ Да е ово таки у почетку помислио, и за све овако рекао, те бы најпаметниѣ и најболѣ учинио быо, него што е најпре лупао главомъ тамо амо, и другога грдећи самъ себе предъ свѣтомъ срамотио; па најпосле текъ самъ признао, да за тай посао ниѣ. И мы му то сви радо вѣруемо, ерѣ ове саме рѣчи латинске мораю нѣму тако странне быти, башѣ као дѣци малой, кадъ уче читати латински изъ буквара, па науче на паметъ: „*Gallina multorum pullo- rum sollicita mater*“, или „*Sententia morum*.“ А то ће му радо посведочити и Г. П. М. кодъ кога е Г. Вукъ латинску кнѣигу чакъ до првога склоненія изучио.

Ето какове су мысли Г. Вука, као високоученога рецензента, а управо као човека, кои саня и бунца као баба у болести. Садъ да видимо, шта му е у ѣзыку запело, и како о томе суди.

Пре свега ударила му в у очи *Моя Муза* у народномъ Листу Ч. 23. одъ 5. Юнія 1838. печатана, у којој онъ неку нечувену суѣту и безобразлукъ налази. Види се, колико и у овомъ послу разуме, и колико о производима оваковога рода судити уме. Да видимо дакле, шта в у ствари, и како о томе судити валя. Светић пошлѣ у народный Листъ єдну умо-творину своју подъ именовъ „*Старацъ, ябука и деца.*“ Учредникъ добивши то, печата у Ч. 20. па у исто време, незнамъ коимъ поводомъ, нѣшто на себе вальда изъ онога толкуюћи, дода нѣкій укоръ такођеръ у стиховима на Музу Светићеву, као да в она за десетъ пуны година спавала, а садъ са ружомъ али и съ бодляма изишла. На ово Светић, укоръ овай одъ себе отиснути желећи, као нѣко правданѣ напише опетъ у стихови' противу реченога Учредника подъ именовъ *Моя Муза*, коя будући уцвѣлѣна правданѣ свое наводи безъ икакве увреде или Учредника или другога кога. И Учредникъ примивши то у свой Листъ печата, ко в заиста учиніо небы, кадъ бы онде увреду какову за себе нашао. А кадъ онога, противу кога в писано, увредило ни в, незнамъ, одкуда се ту Г. Вукъ подметну? Садъ нека свакій разуманъ и безпристрастанъ човекъ суди, може ли што пристойні в, нѣжні в и учтиві в одъ правданя Музе укорене быти? Заиста то се само Г. Вуку онако чинити може, ко вга Музе никада благимъ окомъ погледале нису, и кои све наопако узима, кодъ кога су се суѣта, високоумі в и безобразлукъ у природу и у крвь претворила. О савршенству пакъ самомъ оваковы' стихова судити, далеко иза домашая Г. Вука пада. Кадъ самъ видіо, како в стихове *Мо в Музе* одъ речи до речи напечатао, мысліо самъ да ће или

о ъзыку или створу што да говори, а кадъ тамо, а оно ни о єдномъ ни другомъ ни рѣчи, но сама пакостна грдня, коіомъ ништа друго показао ниє, но да є онъ краткоумнїи и безобразнїи одъ найбезобразнїє пилярице Бечке.

Досадъ смо видели, да мыслити о ствари и судити, ниє посао Г. Вука, нити ће икада быти; єръ онъ є быо па и прошао, выше ништа ненаучи. Да видимо садъ, є ли што паметнїи у ъзыку, кои за елементъ свой држи. Найпре налази ове неєднакости у писаню: „сообщтавамъ, сообщити, вообщте, вообщце, Немачкой, немецкїй, старонѣмачко, Серби и Србала, њїове књиге и књига, Берлићъ и Берлићъ.“ Ово су врло важне ствари, и изискую велико оштроумїє и науку. Нити є *сообщта* ни *сообщити* кодъ Србала у говору обично, као ни *общце* ни *общте* а ни *опште*, а и *Немачка* и *немецки* и *старонѣмачко* говоре Србљи, нити су єдни выше Србљи него други, кои єдно или друго говоре. А у єдној врсти *Серби* изъ онога є, чїє се рѣчи наводе. Што се пакъ каса неєднакости, то є за садъ тежко избѣћи у печатњама, гди различити начини слагачу и корректору свакїй данъ подъ руку долазе. А и незнамъ, шта се съ тимъ добья или губи, та између две єднако неупотребителне рѣчи обе или єдну узели, или пакъ кодъ три єднако употребителне и Србске рѣчи єдну, две, или и све три узели. Но и ова брига нека не єде нимало Г. Вука: докъ намъ печатнѣ мало уреднїє буду, те узимамо факторе, слагаче и корректуре свуда врстне люде, све ће такове маленкости и они у єднакостъ дотерати, па и настаяти, да nebude *њїове књиге и књига, ни Берлићъ и Берлићъ*; па и у Г. Вука Одговору неће таки друга рѣчь остати погрѣшна „ди“ мѣсто „да“; нити

„*цѣѣтѣ*“ мѣсто „*сѣѣтѣ*.“ А за садъ у оваковимъ багателама валя да се држимо онога Ораѣева стіха: „*Veniam petimus, damusque vicissim.*“ Но кадъ ће се Г. Вукъ увѣрити єданпутъ, да овакове и овима подобне ствари нису одъ толике важности, као што се нѣму чини? За такове и подобне ствари, кадъ коректуру учинимо, обычно іоштъ дѣци, коя такове ствари опажаю, даємо да потраже, є ли іоштъ што заостало непоправлѣно, и да бы волю имала тражити, обећавамо имъ по грошић за сваку такову погрѣшку. Тако бы дакле и Г. Вукъ заслужио кои грошићъ, кадъ небы то дечин посао быо.

После предпославши разлику између нарѣчія Србски у слоговима са „*ѣ*“, каже, да Светић нема право, кадъ у своима Ситницама мѣша нарѣчія пишући *векъ, дѣло, староиѣмачко и немачки*. Истина є, да Светић ту у писаню ниє дѣліо нарѣчія, но нити ій є хотео дѣлити, нити строго хоће да ій дѣли; єрь онъ о томе овако суди: 1) Ако бы и прилично може быти было, да се у писаню сви списатели єднога нарѣчія држе; опетъ іоштъ ни єдно нарѣчїє зато нити є одређено, нити є првенство надъ другимъ добыло. 2) То првенство неће се ни моћи опредѣлити, него ће се писати, па ће остати оно нарѣчїє, было чисто было измешано, коє се отме, и како се отме. 3) Премда є разлика овы нарѣчія Србски у призрѣнію слога на „*ѣ*“ на свомъ мѣсту, опетъ ниє Светић іоштъ увѣренъ, да ово ограничаванъ у (самой природи овако стои, т. є. да є свако нарѣчїє у своіой чистоти искључително на опредѣлѣный просторъ єднога предѣла тако ограничено, да никакве смѣсе изъ другога нарѣчія нема; шта выше Светић мысли да поредъ толике размѣрице и премѣ-

стице у њедномъ мѣсту различиты' нарѣчія' смѣшаны' има, и ѡданъ простъ човекъ нѣке рѣчи изъ другогъ нарѣчія често у разговоръ мѣша; као што се то и у пѣсмама народнима чує. И по томе Светић суди, да є врло излишна толика строгость у томъ, нарочито по томе, што то выше спада у опредѣленіє слога поради силе и сладости говора, него што бы одъ особите грамматическе важности было. Нити є Омиръ зато, што є нарѣчія грчка мѣшао, ма нѣ грчки писао, него остали писатели грчки, кои то чинили нису; нити є икоме одъ толикогъ множества година и вѣкова на умъ пало, да Омира зато ружити и грдити валя, што нив нарѣчіє одъ нарѣчія строго дѣлю. — И збия! Да ли є *век* и *дѣло* што другоячїє него у Одговору Г. Вука *ријеч* и *реки*, *рекох*?"

2) Што овде у призрабнїю скланяня рѣчїи и спрезаня глагола примѣчава, то бы одъ нѣке важности было, ако и єсте само на петъ рѣчи ограничено, кадъ бы му потврђиванѣ точнїє и истинитїє было, и кадъ небы самъ у свою мрежу упадао. Онъ вели *речїю* и *властїю* нив ни єдно Срб. твор. падежъ; а я кажемъ да є обое Србскїй твор. падежъ. Богъ га видїо, нема ли онъ самъ у трећемъ склоне-нїю ове примѣре женскога рода: „*ствар* и *мисао*, па у Твор. падежу „*ствари* (*рїу*), *мисли* (*мисли*)." Нив ли дакле и по нѣговой мысли ображательна карактеристика твор. пад. „*ю*," и тако морало бы по нѣму быти „*речи* (*ю*), и *власти* (*ю*), а по нѣговомъ узетомъ основу промѣне слова' тврды' у мекана, и меканы у тврда было бы „*влашкѣ*," коє по основу коренитости рѣчїи неможе се допустити, но мораю остати слова непремѣнна съ додаткомъ ображательне карактеристике „*ю*." А є ли болѣ и прабилнїє *власти* него *властїю*,

или в обоє еднако правилно, то в опетъ друго питанѣ, коє іоштъ опредѣлѣно ниє. Слѣдователно овде се Г. Вукъ са своимъ високоуміємъ као човекъ затрчао.

Друго, вели: да в Светићъ написао „променули“ мѣсто „променили“, и по томе да незна спрезати глагола. А заръ се кодъ Г. Вука то зове спрезати глаголѣ, кадъ се єданъ мѣсто другогъ постави, или єданъ съ другимъ замѣне? Колико га в нѣгова слепота и пакость занела, да пришиваюћи Светићу, да глагола спрезати незна, самъ показує, да *неразумє, шта в то спрезати глаголѣ*. У какавъ ћемо дакле нѣга редъ ставити, кадъ в самъ себи оваковій судъ явно изрекао? — А да се говори и „променутѣ“, то и самъ Г. Вукъ признає. И чудо в заиста, како Г. Вукъ кодъ Светића, као по нѣговомъ мнѣнію єдногъ одъ најгори' списателя ненађе другу какову погрѣшку, него такову, коя гласъ народа и употребленія за себе има. И будући да в Светићу обичніє било чути „променутѣ“ него „променитѣ“, зато в узео оно, што му в обичніє. А коє в одъ ова два у говору обична глагола болѣ и правилніє, то в друго питанѣ, и кадъ већ до тога кодъ єдногъ списателя дође, као што в ево дошло, онда в врло добаръ знакъ и за єзыкъ и за таковога списателя. — А да „променутѣ“ не само ниє погрѣшно, но тако исто правилно, и може бити колико обичніє толико правилніє, него „променитѣ“ судити в по томе, што са основомъ може се узети, да „променутѣ“ постає одъ корена *лѣ'-мє'*, одкуда бы првобытній глаголѣ быо „*лѣ'ти-мє'ти*, а одтуда в прво правилно ображаванѣ глагола на „*нутѣ*“, дакле мора бити „променутѣ“, као одъ „*да' да'ти, да'нутѣ; вѣ' вѣ'ти, вѣ'нутѣ, увѣ'нутѣ; ма'*

ма'ти, ма'нути, ума'нути; одкуда суштелно глаголно „*ма'на*“, а одъ *ма'на* у далѣмъ већъ производномъ ображаваню нарочито у западномъ нарѣчію бѣва „*ма'нити*“ мѣсто *ма'нути*, као и одъ „*ме'на*“, *проме'на, променити* мѣсто *променутити*. У западномъ нарѣчію чуе се и *споменити* мѣсто *споменутити*, и *скинити* мѣсто *скинутити, бринити се* мѣсто *бринутити се*; па невѣруемъ, да бы ико предпоставио оно овоме; шта више невѣруемъ ни да бы коме изъ западнога нарѣчія на умъ пало да са своимъ „*променити, споменити, скинити, манити се, бринити се*“ противу нашега „*променутити, споменутити, скинутити, манутити се, бринутити се*“, онаковий ратъ подигне као што е Г. Вукъ противу обичнѣга кодъ насъ глагола „*променутити*“ чинію, и са незнанѣмъ спрезаня глагола означію, и съ тимъ ясно показао, да е са иглицомъ погрѣшке тражію, и онде налазио, гди ѿи нема, само да својој грдни и руги мѣста начини, а невиди, да е башъ на шилѣкъ изишао, и свою подлостъ свѣту показао.

Далѣ Г. Вукъ налази, да су погрѣшке противъ спрезаня глагола (?) у причастіама „*додавајоки и предавајоки*.“ А ја опетъ велимъ, да нису погрѣшке, но да ѣзыкъ Србскій не само то ображаванѣ причастія допушта, него и иште. Ако онъ ниѣ чуо, што бы ми дивно было, ја самъ чуо, гди се говори и „*давалъ, ваши, ва*.“ А ако невѣруе мени, нека отвори „*Пѣванію Црногорску 1839. год.*“, па нека прву народну пѣсемицу на стр. 3. прочита, па ће наћи ове рѣчи:

Што су врата од скерлета,
 На та Вила шѣрь удаза,
 Што л' су врата од биеера,
 На та Вила жени сына,

И кадъ види овде „*удава*“ валяда ќе допустити да може бити и „*предава*.“ А ако далъ узчита, наѣи ќе и „*дава*.“ И овај укоръ Г. Вука съ тимъ манъ мѣста има, што јоштъ ниѣ оно правило ображаваня причастія тако у неограниченомъ пространству утврђено, да никакове примѣтбе или ограничєня какова нетрпи. Ово ѣ доказателство наведено ва нѣга кои само види и чуѣ, а мыслити о ствари и судити неуме. За друге пакъ, кои зрело и основано о ѣзыку судити умеду, и кои ќе умети, ово јоштъ као сувышакъ додаѣмъ. *Дамъ, дамь, да, дамо, даме, даду, дати*, ѣтъ првобытнѣи глаголъ савршенога дѣйства по самой природи својой, како годъ и *знамъ, знашь, зна, знамо, знате, знаду, знати*. Ово значенѣ савршености дѣйства неприма причастія садашнѣга времена на *ѣи*, изъ узрока, што значенѣ ово са образательнимъ слогомъ у противословію стои, зато по нужди узима у помоѣть треће лице числа множественогъ одъ глагола *траюѣга* дѣйства, *давати, даѣмъ, даѣшь, даѣ, даѣмо, даѣте, даю*; и одтуда прима причастіѣ „*даюѣи*“ коѣ се тако уобячаило, да се узима и треће лице „*даю*“ често мѣсто „*даду*“; и само *знаю (знаюѣи)* мѣсто *знаду*, премда и ниѣ у обычаю „*знаѣмъ, знаѣшь, знаѣ, знаѣмо, знаѣте*.“ Одтуда „*познаѣти, дознаѣти, сазнаѣти, признаѣти, разпознаѣти*“, кои по природи савршительне частице, съ којомъ су сложени, добыяю подпуно значенѣ савршенога дѣйства, и задржаваю видъ трећегъ лица числа множественогъ одъ савршительногъ првобытногъ глагола, као: *познаду, дознаду, сазнаду, признаду, разпознаду*; и будуѣи да „*знаю, знаюѣи*“ збогъ нужде и потребе прибило се къ „*знамъ, знашь, зна*“, зато и „*познаю, дознаю сазнаю*“ узело и значенѣ савр-

шенога дѣйства, тако, да по томе исключую ображаванѣ причастія садашнѣга времена на „*ки*“, да небы значенѣ са ображательнымъ слогомъ у противословіе дошло, и зато у нужду долази, треће лице числа множественнога, при ображаваню причастія опредѣлительнѣе означити са ображательнымъ слогомъ траюћега глагола „*ва*“, ако иначе посвуда у томъ виду и нѣ у обычаю говора, и тако постае *познаваюки, дознаваюки, сазнаваюки, признаваюки, разпознаваюки*,“ коѣ ѣ већъ у говору обичнѣе, дакле и правилнѣе, него „*познаюки, дознаюки, сазнаюки, признаюки и разпознаюки*.“ Тако исто и „*дамъ, даду-даю, даюки*“, и савршительно „*додамъ, додаду; предамъ, предаду; продамъ, продаду*“ прима у ображаваню причастія означай траюћега глагола са „*ва*“, ако иначе и нѣ обично у спрежаню, као „*додаваюки, предаваюки, продаваюки*“, зато да бы се избѣгло оно противословіе, коѣ бы се родило изъ сумнителности оне у прирѣнню савршености дѣйства глагола у „*додаю, предаю, продаю, додаюки, предаюки, продаюки*.“ Слѣдователно „*додаваюки, предаваюки*“ не само нису погрѣшке *противъ спрезаня глагола*, као што Г. Вукъ вели (са болъ, и као што валя, рећи, *противъ ображаваня причастія*), но управо ѣ путно и на свомъ мѣсту, тако, да праведно замѣною „*додаюки, предаюки*“ само што правилность нѣна далеко иза домашая Г. Вука пада. Заиста мой назовый рецензентъ кадъ развали уста, рекао бы човекъ, да ѣ онъ савъ Србскій ѣзыкъ закупио, или га ѣ кашикомъ покусао, па да за друге већъ ништа нѣ ни остало; а кадъ тамо, а онъ говори ковшта.

А треба ли писати *обитый* или *обитій*, *досадашнѣи система* и *Грамматика Срб-*

ским' са црвићемъ или безъ црвића, зато ћемо се лако погодити, нити е вредно већъ толико съ оваким' ситницама читателѣ заглушати. Само му препоручити морамъ, да најпре научи, да ономе знаку (') ниє, као што онъ каже, „мѣсто *само* ондѣ, гдѣ се какво слово изостави, коє се у *говору* неизоставля;“ еръ се у писаню само оно слово изоставити може, коє се и у *говору* изоставля и изоставити може; нити се види, како бы онъ тай знакъ (') по свомъ томъ правилу у рѣчи „*осим'* на стр. 9. у реду 8. оправдати могао. И мы такове маленкости радо Г. Вуку уступамо, да се съ њима забавля, кадъ о важниима стварма и онако ниє научіо мыслити, а саде учити доцне е; нити ћемо њгове нееднакости у „*шњим. и с Борћем, у Богом и с Грамматиком, шћеривати и посљедак, љуцки и градски, Стефановић и Стеван* и т. д. претресати, надаюћи се, да ће и њга и насъ у томе послу радо и слагачъ типографскій кадгодъ замѣнути. Него за едно ћемо се само упытати: *Зашто* Г. Вукъ на стр. 13. пише „*западње?*“ *Кадъ е* *источно, јужно, а и сѣверно*, зашто ниє и *западно?* И премда бы се ово за погрѣшку противъ ображаваня прилагателны' имена' узети могло, опетъ немыслимъ, да бы онъ зато грдню и поругу заслуживао; али што се онъ за манѣ и сумнителніє ствари (међу којима смо као највеће кривице кодъ овы петъ рѣчій: „*речію, властю, променули, додавајући, предавајући,*“ видели!) предъ свѣтомъ у инатъ и онолику грдню упустио, зато у пуной мѣри заслужує предъ свѣтомъ и одъ свѣта укоръ и срамоту.

Изъ свега овога, што смо досадъ говорили, види се то, да е кодъ Г. Вука давно већъ поноћъ превалила, па да га е ларва, коју на

себи носи, яко натиштала, те е пожеліо, да му е когодъ скине; па обзирући се ниє заръ нашао згодніегъ човека за тай посао одъ Светића, одъ кога се праведно надати могао, да ће му са старота познанства ту услугу радо учинити. И у томе се ниє преварио; само ако се съ тимъ усавѣтує, да се непотврди оно, да вукъ и длаку промене, а ћудъ никада. Ђръ е онъ занатъ свой у руги и погрди до тога савршенства већъ дотерао, да е већъ узъ речъ поставило, кадъ се што одвећъ неслано, безобразно и погрудно хоће да означи, да е то управъ *Вуковски*, говорити. По томе судећи може се праведно узети, да е похвала изъ Вуковы уста готова хула, а грдна нѣгова права похвала.

И тако: Кадъ Г. Вукъ, коме е прву Писменицу год. 1814. Лука Миловановићъ, писаръ владике Будимскога скрпіо; кадъ онъ, коме е Г. Сима Милутиновићъ припѣвъъ „*Србска Мома, ил' е дома*“ за прву часть Пѣснирице начиніо, а онъ подъ своимъ именомъ издао, и срдіо се, кадъ е Г. Милутиновићъ исто као своє печатати дао, почемъ е показао, да Г. Вукъ ни оно нѣколико врстица самъ начинити кадаръ ниє быо; кадъ онъ, кои е, осимъ Србскога єзыка и нѣшто мало нѣмачкога, кога е доцніє одъ своє жене постизавати научіо, ништа друго незнаюћи, Рѣчникъ Србскій нѣмачкій и латинскій главомъ Г. Копытара издао; кадъ онъ, кои е ишао одъ мѣста до мѣста, те молякао люде, да му по кою пѣсму народну на нѣмачкій єзыкъ преведу, као што се и Светићъ опоминѣ између осталого, да му е „*Вой на Лозници и Косовку дѣвойку*“ превео, и кои е Грамматику Србску на нѣмачкій єзыкъ преведену одъ Г. Тирола измаміо, те то све у Германію носіо, па Гримму, Талви и другима подъ свой еснапъ продавао; кадъ

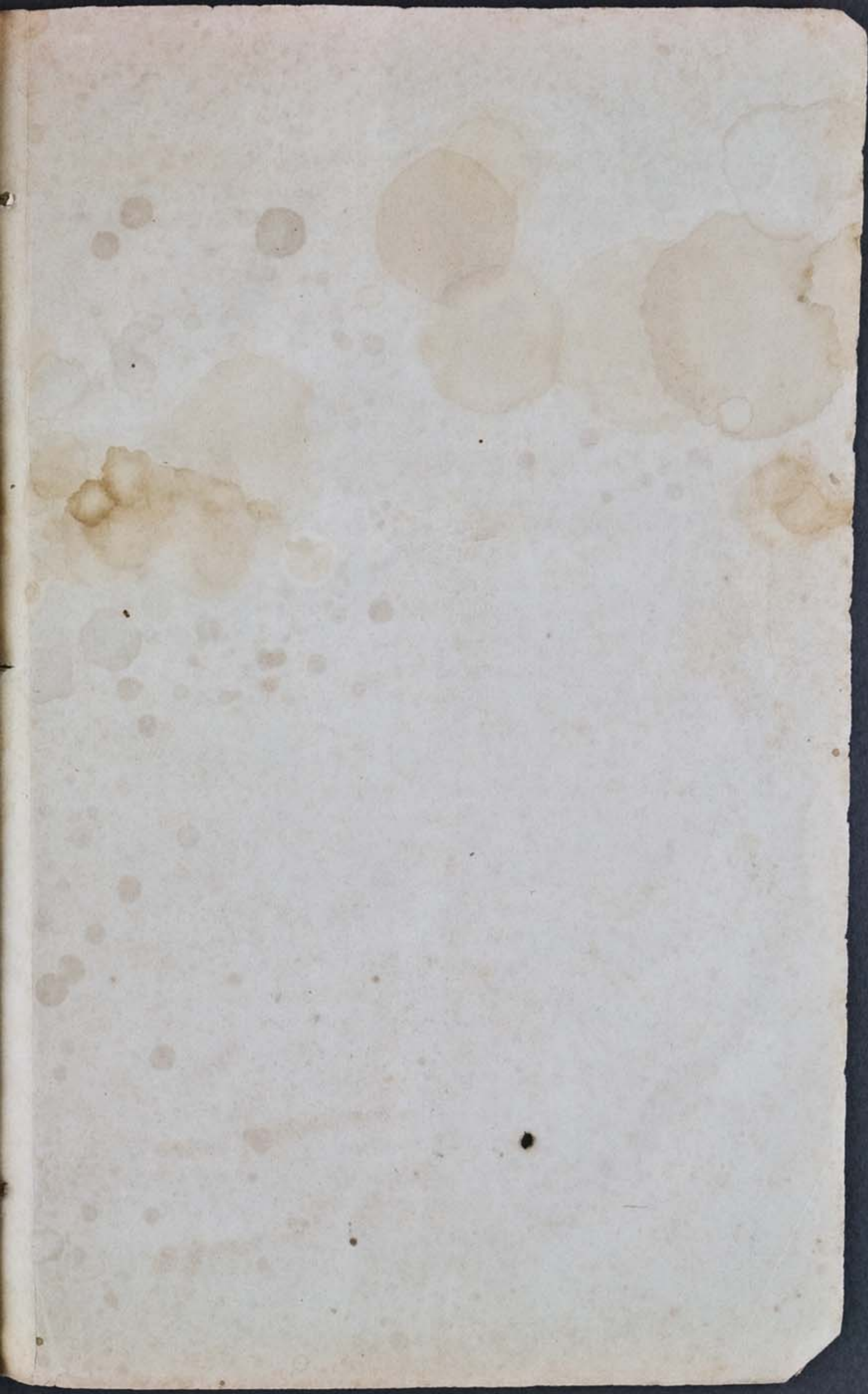
онъ, кои сву снагу и силу свою у љ, њ, ђ и ј, полаже, и премда є „ђ“ Мушицкїй скроио, опетъ онъ себи приписує, и премда се к у старимъ кнѣигама (као и у Посиловића Наслађению духовномъ одъ год. 1682.) налази, а онъ га є у „Пословицама“ своима употребїо, опетъ по обычаю своме ниє казао да га є гди нашао, него да га засадъ ниє другчїє умео начинити, кадъ онъ, кои мысли и тврдо држи, да она важность и цѣна, кою учени люди народнимъ пѣсмама приписую, нѣму припада, а невиди, да онъ у томе ништа друго ниє, него скупитель и обычный преписиватель, и јоштъ нѣшто манѣ, почемъ є многе пѣсме одъ другиъ преписане добыяо, и само у типографїю односіо, а одъ кога иј є добыю, прећутао; кадъ онъ, кои є многе лажи историческе о Србскомъ народу по свѣту разпрострео, кое су по несрећи покрай незнаня иностраннаца о нашимъ стварма за истину прошле, тако, да ће правоме Историку велика мука быти, докъ се оне лажи изъ Исторїє Србске очисте и изтисну; кадъ онъ, кои неимаюћи никакова понятїя о наукама и страннима ѳзыцима, све то презире, и за ништа држи, шта выше са незнанѣмъ истымъ поноси се, и оне ружи, кои то знаду; кадъ онъ, кои ни єдне врсте, коя бы къ Поезїи или прози у строгомъ смыслу принадлежала, написао ниє, и опетъ о савршенству Музе Светићеве хоће да суди, коїої се односи башъ као нека сатварь на лиру, па јоштъ себе за некака апостола и свѣтило првога реда држи; кадъ онъ, — но доста, нека што остане и за другїй путъ, ако га опетъ кадъ засврби кркаче, те насрне, а ненаучи се дѣлити кнѣигу одъ личности списателѣве; — и тако кадъ є онъ шарлатанствомъ своимъ и фушерскимъ занатомъ полакъ свѣта лажима

напунио, и опетъ Светиѣа ружеѣи међу найгоре списателѣ поставля, и фушеромъ и шарлатаномъ назива; шта се онда друго за нѣга по правди и совѣсти реѣи може, него ово: *Г. Вукъ зна србски говорити, и слушао є доста како Србљи говоре србски; али као Грамматикъ мислити и судити о єзыку и нѣговима основима нити зна, нити ће икада знати; онъ є и Србске народне нѣсме, и србско-нѣмачкїй-латинскїй Рѣчникъ издао, али кадъ се одбіє, да ѣѣна народны' нѣсала Србскомъ народу припада, а да є Рѣчникъ нѣмачки и латински другїй истолковао, онда за нѣга и нѣгову личностъ ништа друго неостає, него само оно, што є найбезсрамнїє и найбезобразнїє у нѣговомъ Рѣчику; и будуки ди онъ осимъ овога, што є и онако туже, друго ништа незна, почемъ є одъ странны' єзыка и одъ сваке науке чистъ, а тужимъ се перѣмъ кити и шара, и јоштъ свакога, кои што више зна, ружи и грди, то онъ заиста у ученомъ свѣту и неможе друго бити, но у праволе смислу рѣчи правый фушеръ и шарлатанъ, и јоштъ нешто зоре, коє се оставля читателъима, да они садъ и одсадъ по души и истини заклуче и допуне.*

Ово є Утукъ за Одговоръ Г. Вука Стефановиѣа Караѣиѣа, кои ништа друго ниє, него мило за драго. Ако ли се пакъ коме ово много учини, нека прочита Одговоръ Г. Вука, па ће признати, да є све ово мало јоштъ према ономе, колико є онъ тражіо и заслужио. И опетъ бы му радо све оно на дару одбіо, кадъ небы увѣренъ быо, да ономе, кои се Бога небои и людїй не стыди, непомаже молитва, него батина! — Добре и по разуму критике, коє на поправку и на распросграняванѣ

знаня теже, и къ напредку књижества клоне се, нека су намъ свагда добро дошле, Вуковски' пакъ погрда' и блювотина', коб изъ єдне пакости, у крылу књижевне зависти и злобе, рођене и залюляне проистичу, и іоштъ нѣкомъ нечувеномъ подлостью питаю се и поддржаваю, и противу личности, чести и добра имена управляюсе, и на срамоту рода свога служе, да Богъ да не было у свѣту Србскога рода и књижества никада, па ишле оне одъ кога му драго, и противу кога му драго! —

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р19 Срп II 680.1